

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-III Semester-VI Supplementary Examination: March/April-2023

History (Optional) Paper-XV

HISO15: Polity, Economy and Society under the Marathas

Day and Date: Saturday, 15/07/2023

Total Marks: 60

Time: 12.30 PM To 2.30 PM

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 "During the Maratha era, the king was the main tycoon of all the state systems". Is the Exclamation of .....
A) Dr. Sen S.N. B) Dr. Sarkar Sumit C) Dr. Kulkarni A.R. D) Dr. Balkrishna
- 2 The Barbhai Mandals dismissed ..... from the post of Peshwa.
A) Raghoba dada B) Sawai Jai Singh C) Bajirao II D) Nana Saheb
- 3 Barbhai Mandal appointed ..... to the post of Peshwa.
A) Raghobadada B) Sawai Jai Singh C) Madhavrao D) Sawai Madhavrao
- 4 The nature of Chhatrapati Shivaji Maharaj's kingdom was.....
A) Arbitrary B) Authoritarian C) Welfare D) Feudalist
- 5 ..... had the responsibility of overseeing the expenditure of the revenue of the state.
A) Senapati B) Amatya C) Sumanta D) Panditrao
- 6 ..... Crops is included in cash crop.
A) Udid B) Matki C) Sugarcane D) Moong
- 7 In Maratha age Interest-free expenditure received from the government was called .....
A) Suit B) Khand C) Tagai D) Interest
- 8 ..... Was responsible for protecting the Rayat's crops.
A) Mamledar B) Malgajar C) Gujar D) Ghatpande
- 9 The French traveler ..... came to the west coast during the Maratha period.
A) Bernier B) Abecarre C) Travelien D) Manucci
- 10 The land that was actually cultivated was called.....
A) Paandhariaai B) Kaaliaai C) Deshastha D) Vatan
- 11 During the Peshwa period there were ..... type of Wetbigaari.
A) Four B) Five C) Six D) Seven
- 12 Weapons were worshiped in the festival of.....
A) Diwali B) Dussehra C) Shimga D) Vasant Panchami

- 13 During the Peshwa period slave trade was going on.....
- A) On the beach B) on the forts C) on the ramparts D) in the unknown
- 14 During the Peshwa period ..... here a permanent arrangement was made for the rewriting of the text.
- A) Masoor B) Patan C) Karad D) Aanandwalli
- 15 The book "Samartha and Samarth Sampraday" was written by.....
- A) S.M. Pagadee B) S.M. Bhist C) V.V Mirashi D) D. G. Marathe

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Position of Chhatrapati in the age of Maratha.
- 2 Coronation
- 3 Shipbuilding Industry
- 4 Untouchability

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Write a brief information about Peshwa.
- 2 Write a brief discription of themeans of transports during the Maratha period.
- 3 Explain about social life during Maratha period
- 4 Give brief information about Slavery system in peshwa period.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Explain the reasons for transfer of power from Chhatrapati to Peshwa and Peshwa to Karbhari.
- 2 Write information about the festivals of the Maratha period.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 "मराठा कालखंडात राजा हाच सर्व राज्यंत्रणेचा मुख्य टेकू होता." असे विधान.....यांनी केले.
अ) डॉ.सेन एस.एन. ब) डॉ.सरकार सुमित क) डॉ. कुलकर्णी अ.रा. ड) डॉ.बाळकृष्ण
- 2 बारभाई मंडळाने .....यांचे पेशवे पदावरून निस्कासन(निलंबन) केले.
अ) राघोबा दादा ब) सवाई जयसिंग क) बाजीराव दुसरा ड) नानासाहेब
- 3 बारभाई मंडळाने .....यांची पेशवेपदी नियुक्ती केली.
अ) राघोबादादा ब) सवाई जयसिंग क) माधवराव ड) सवाई माधवराव
- 4 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या राज्याचे स्वरूप हे.....होते.
अ) अनियंत्रित ब) हुकूमशाही क) कल्याणकारी ड) सरंजामी
- 5 ... .यांच्याकडे राज्याच्या उत्पन्नाचा जमाखर्च पाहण्याची जबाबदारी होती.
अ) सेनापती ब) अमात्य क) सुमंत ड) पंडितराव
- 6 ..... या पिकांचा समावेश नगदी पिकामध्ये केला जातो.
अ) उडीद ब) मटकी क) ऊस ड) मूग

- 7 मराठा कालखंडामध्ये सरकारकडून दिल्या जाणाऱ्या बिनव्याजी खर्चास(कर्जास) म्हटले .....जात असे.
अ) सुट ब) खंड क) तगाई ड) व्याज
- 8 .....यांच्यावर रयतेच्या पिकाचे संरक्षण करण्याची जबाबदारी होती.
अ) मामलेदार ब) मालगुजर क) गुजर ड) घाटपांडे
- 9 .....हा फ्रेंच प्रवासी मराठा कालखंडामध्ये पश्चिम किनारपट्टीवर येऊन गेला.
अ) बर्नियर ब) ऑबे कॅरे क) ट्रॅव्हलियन ड) मनुची
- 10 प्रत्यक्ष शेती केली जाणाऱ्या जमिनीस..... म्हटले जात असे.
अ) पांढरीआई ब) काळीआई क) देशस्थ ड) वतन
- 11 पेशवे कालखंडामध्ये एकूण .....प्रकारची वेट बिगारी होती.
अ) चार ब) पाच क) सहा ड) सात
- 12 .....या सणाला शस्त्रास्त्रांची पूजा केली जात असे.
अ) दिवाळी ब) दसरा क) शिमगा ड) वसंत पंचमी
- 13 पेशवे कालखंडामध्ये .....येथे गुलामांचा व्यापार चालत असे.
अ) समुद्रकिनारी ब) किल्ल्यांवर क) वाढे ड) अज्ञात स्थळी
- 14 पेशवे काळात ... .येथे ग्रंथाच्या पुनर्लेखनाची कायमची व्यवस्था केली होती.
अ) मसूर ब) पाटण क) कराड ड) आनंदवल्ली
- 15 "समर्थ व समर्थ संप्रदाय" हा ग्रंथ .....यांनी लिहिला.
अ) एस.एम. पगडी ब) एस.एम.बिस्त क) वी.वी. मिराशी ड) डी.जी. मराठे

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 मराठाकालीन छत्रपतीचे स्थान
- 2 राज्याभिषेक
- 3 जहाजबांधणी उद्योग
- 4 अस्पृश्यता

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 पेशवेपदाची थोडक्यात माहिती लिहा.
- 2 मराठाकालीन वाहतुकीच्या साधनांची थोडक्यात माहिती लिहा.
- 3 मराठाकालीन सामाजिक जीवन स्पष्ट करा.
- 4 पेशवेकालीन गुलामगिरी पद्धती बदल थोडक्यात माहिती लिहा.

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 छत्रपती ते पेशवा व पेशवा ते कारभारी सत्तांतराची कारणे विशद करा.
- 2 मराठाकालीन सणांची माहिती लिहा.

*****

Model Answer Paper

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-III Semester-VI Supplementary Examination: March/April-2023

History (Optional) Paper-XV

HISO15: Polity, Economy and Society under the Marathas

Day and Date: Saturday, 15/07/2023

Total Marks: 60

Time: 12.30 PM To 2.30 PM

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

1 "मराठा कालखंडात राजा हाच सर्व राज्यंत्रणेचा मुख्य टेकू होता." असे विधान.....यांनी केले.

अ) डॉ.सेन एस.एन. ब) डॉ.सरकार सुमित क) डॉ. कुलकर्णी अ.रा. ड) डॉ.बाळकृष्ण

Option 1

2 बारभाई मंडळाने .....यांचे पेशवे पदावरून निस्कासन(निलंबन) केले.

अ) राघोबा दादा ब) सवाई जयसिंग क) बाजीराव दुसरा ड) नानासाहेब

Option 1

3 बारभाई मंडळाने .....यांची पेशवेपदी नियुक्ती केली.

अ) राघोबादादा ब) सवाई जयसिंग क) माधवराव ड) सवाई माधवराव

Option 4

4 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या राज्याचे स्वरूप हे.....होते.

अ) अनियंत्रित ब) हुकूमशाही क) कल्याणकारी ड) सरंजामी

Option 3

5 ... .यांच्याकडे राज्याच्या उत्पन्नाचा जमाखर्च पाहण्याची जबाबदारी होती.

अ) सेनापती ब) अमात्य क) सुमंत ड) पंडितराव

Option 2

6 ..... या पिकांचा समावेश नगदी पिकामध्ये केला जातो.

अ) उडीद ब) मटकी क) ऊस ड) मूग

Option 3

7 मराठा कालखंडामध्ये सरकारकडून दिल्या जाणाऱ्या बिनव्याजी खर्चास(कर्जास) म्हटले .....जात असे.

अ) सुट ब) खंड क) तगाई ड) व्याज

Option 3

8 .....यांच्यावर रयतेच्या पिकाचे संरक्षण करण्याची जबाबदारी होती.

अ) मामलेदार ब) मालगुजर क) गुजर ड) घाटपांडे

Option 1

9 .....हा फ्रेंच प्रवासी मराठा कालखंडामध्ये पश्चिम किनारपट्टीवर येऊन गेला.

अ) बर्नियर ब) ऑबे कॅरे क) ट्रॅव्हलियन ड) मनुची

Option 2

10 प्रत्यक्ष शेती केली जाणाऱ्या जमिनीस..... म्हटले जात असे.

अ) पांढरीआई ब) काळीआई क) देशस्थ ड) वतन

Option 2

11 पेशवे कालखंडामध्ये एकूण .....प्रकारची वेट बिगारी होती.

अ) चार ब) पाच क) सहा ड) सात

Option 4

12 .....या सणाला शस्त्रास्त्रांची पूजा केली जात असे.

अ) दिवाळी ब) दसरा क) शिमगा ड) वसंत पंचमी

Option 2

13 पेशवे कालखंडामध्ये .....येथे गुलामांचा व्यापार चालत असे.

अ) समुद्रकिनारी ब) किल्ल्यांवर क) वाढे ड) अज्ञात स्थळी

Option 1

14 पेशवे काळात ... .येथे ग्रंथाच्या पुनर्लेखनाची कायमची व्यवस्था केली होती.

अ) मसूर ब) पाटण क) कराड ड) आनंदवल्ली

Option 4

15 "समर्थ व समर्थ संप्रदाय" हा ग्रंथ .....यांनी लिहिला.

अ) एस.एम. पगडी ब) एस.एम.बिस्त क) वी.वी. मिराशी ड) डी.जी. मराठे

Option 1

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 मराठाकालीन छत्रपतीचे स्थान

Ans:

2 राज्याभिषेक

Ans:

3 जहाजबांधणी उद्योग

Ans:

4 अस्पृश्यता

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 पेशवेपदाची थोडक्यात माहिती लिहा.

Ans:

2 मराठाकालीन वाहतुकीच्या साधनांची थोडक्यात माहिती लिहा.

Ans:

3 मराठाकालीन सामाजिक जीवन स्पष्ट करा.

Ans:

4 पेशवेकालीन गुलामगिरी पद्धती बदल थोडक्यात माहिती लिहा.

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 छत्रपती ते पेशवा व पेशवा ते कारभारी सत्तांतराची कारणे विशद करा.

Ans:

2 मराठाकालीन सणांची माहिती लिहा.

Ans:

*****